

se bode vsaki odločilo, koliko mora naj manj plačevati svojemu učitelju. Meščanske šole bodo v naj višji versti za učiteljevo plačilo. Dohodki iz zemljišč in iz bire se bodo učiteljevi plači prištevali, sčasoma pa se bodo vendar plačevali le v gotovem denarju, ktereга bodo učitelji vsaki mesec dobivali iz okrajnih šolskih blagajnic. Po starosti do 30. leta v službi bodo učitelji vsakih pet let dobivali 10 odstotkov od svoje plače poboljška; nekteri bodo dobivali tudi denar za stanovanje in šolski ravnatelji posebno plačilo za njihova dela. Podučitelji bodo imeli 60 odstotkov od učiteljeve plače in učenice bodo dobivale 80 odstotkov od službe, ktero bodo opravljale. Posebno podučevanje učencev (Nachstunden) in cerkvenikova služba naj pri učiteljih neha. Kazni za zankernega učitelja bode v tem, da ga bodo pokarali, da mu ne bodo dali boljše službe in poboljška in da ga bodo prestavili na drugo mesto. Pri vsakem takem primerljaji pa se mora ta reč popisati in dati učitelju, da se zagovarja in opravičuje. Kdaj naj se kdo odstavi, se bode pozneje določilo. Preskerbovanje starih in onemoglih učiteljev, pa tudi njihovih vdov in sirot se določuje po tej meri, kakor veljá o tem za državne vradnike. Ministerski ukaz, kteri določuje o izpeljavi nove šolske postave za prihodno šolsko leto, obravnava šole za učitelje, dosedanja učiteljeva spričala, šolsko obiskovanje in učni načert za prihodno šolsko leto; šole za učitelje dobé naj več po vseh deželah še tretje leto.

Dopisi in novice.

Iz Notranjskega. (Misli o telovadbi v šoli. — Učiteljsko društvo na Kranjskem.) Da je telovadba koristna vsakteremu, je že zdavnej spričano. Deželna vlada na Kranjskem to spoznavša je tudi ljudske učitelje že opominjevala, naj po svoji zmožnosti v telovadbi v šolah podučujejo. Kako se to opominjevanje izveršuje? Veliko učiteljev telovadbe ne razume; nekteri si to in drugo o nji mislijo, in nekteri so ta nauk že pričeli. Naj več je šol, kterih učitelji te vednosti sami ne razumejo, med kterimi je tudi pisavec teh verstic; kako li tukaj pomagati? Nekteri mislijo, da bi se postavili popotni telovadni učitelji, da bi ljudske učitelje podučevali, in da bi ti potem mladino učili telovaditi. Po tej poti bi se počasi namen dosegel, stroškov bi bilo veliko, in se tudi ne vé, kdaj bi vsi učitelji pri uku na versto prišli. Ta le pot, mislim, bi bila za to naj hitrejša in naj cenejša na Kranjskem:

Pretečene velike počitnice l. 1868. je štajerska deželna vlada veliko ljudskih učiteljev v Gradec povabila, kateri so se šest tednov učili telovaditi. Na Kranjskem naj bi deželna vlada letos meseca septembra kakih sto učiteljev v Ljubljano poklicala; naj bi dobro znanega učiteljskega prijatelja, preč. knezoškofa ljubljanskega, poprosila, da bi v počitnicah dovolil, da bi v Ljubljano prišedši učitelji za ta čas stanovali v semenišču ali v Alojzišču; hrano naj bi jim pa tudi skupno nekaj deželna vlada, nekaj ministerstvo uka in nekaj vojno ministerstvo plačevali, v čigar prid se bo ta vednost porabljevala. Te učitelje naj bi kakih šest tednov ali tudi manj časa kak izurjen telovadec skupno podučeval. Tako podučeni in drugim, kateri telovadbo že znajo, naj bi bilo potem ojstro zapovedano, da naj že prihodnje šolsko leto uče telovaditi, kar bi se gotovo tudi zgodilo. Mislim, da je to naj hitrejša in naj cenejša pot do tega namena. Več oči, več vidi!

Gotovo premišljuješ, „Tovars“, kako da se vnanjih učiteljev tako malo v učiteljsko društvo zapisuje. Pisavec in tudi nekaj njemu znanih učiteljev se le iz tega vzroka ne zapišejo, ker pri preplicl plači in pri drugih potrebnih stroških za vsakdanje časopise, za družbo v pomoč učiteljskim vdovam in sirotam itd. pri naj bolji volji ne morejo kaj več plačevati. Kedar se nam bode dala obljubljena poviksana plača, se nas gotovo več vpiše v imenovano družbo. — Še bi imel eno in drugo zapreko pri podučevanju povedati, in tudi svoje misli o tej in drugi reči razodeti, pa se bojim, da bi jih „Tovars“ v skrivni predalček ne shranil, iz kterega bi še le čez sedem let zamogle izlesti. Veliko učiteljev je teh misel, da se preveč v ta predalček spravljaja. Pisavec pa misli: vsako vredništvo in tako tudi „Tovars“-evo hodi svoja pota. Drugič kaj drugega. *)

Z Bogom!

Iz Kranja. 14. dan preteč. m. popoldan je bilo zelo soparno; nagloma se stamni, in preden odbije ura štiri, vlije se dež med bliskom in gromom. Vidivši nevarnost opominjali so gospod ravnatelj otroke, naj počakajo, da se spreleti, in prideržali so jih nekoliko v šoli, posebno tiste iz vasi. Dečki iz Rupe pa niso porajtali ne dežja, ne opomina, ter so šli naravnost proti domu. Zunaj mesta loči se devet let stari deček, Jožef Ferle, od svojih tovaršev, ter teče naprej rekoč, da bode past gnal. Komaj priteče v sredo polja med Kranjem in Rupo, kar treši, in deček — je bil mertev. Tisti, ki so bili blizu, pravijo, da se je kar pokadilo okoli dečka v tistem trenutku. 26. dan potem so vsi učenci glavne šole v Kranji k pogrebu spremljali mladega merliča, ter so mu svetili in veči dečki so ga nesli; gospod ravnatelj pa so ga slovesno pokopali.

P. C.

Iz pod Stola. Naj ti povem, „Tovars“, kako smo pri nas začeli prvi nauk v sviloreji. Odkar nam je sl. vlada naročila, da naj v ljudski šoli tudi podučujemo kaj o svilstvu, sem tudi pri nas začel ta nauk v šoli. Učenci so kazali pri tem nauku precej veliko veselja. Kupil sem v ta namen nekaj semena od nekega domačega verlega svilorejca, ter sem ga meseca majnika razdelil med boljše učence s podukom, kako naj z njim ravnajo, da se jim bodo izlegli červici

*) Nam bode ljubo!

itd. Obljubil sem jim, da bodem vsakemu toliko tek, papirja, peres ali svinčnikov dal, kolikor kokonov bode izredil, da se bodo zapredli. Popraševal sem potem večkrat, kako se jim ta reč obnaša, ter sem tudi sam šel včasih kam na dom pogledat, da sem se prepričal, kako jih redé. Videl sem, da so se naj več vsem učencem sviloprejké zapredle, in treba bode obljubo spolniti. Pridelali smo za prihodnje leto precej kokonov za seme, kateri so, mislim, popolnoma zdravi, ker so izrejeni iz tistega semena, kterega kokone je kmetijska družba za zdrave spoznala. Drugo leto se bomo še bolj pečali s svilorejo, zato ker se je prva skušnja dobro obnesla in so otroci za to veselje dobili.

Leški učitelj.

Iz Ljubljane. Učitelji, ktere je sl. vlada na Kranjskem izvolila, da bodo šli letos v gospodarsko šolo na Dunaj, so ti le: Jožef Thuma v Radolici, Jožef Čerin v Žireh, Janez Sajè v Predosljih, Jožef Erker v Srednji vasi na Kočevskem, Blaž Tramsšek v Kerškem, Vencelj Sturm v Metliki, Gašper Gašperin v Razdertem, Jožef Levičnik v Železnikih, Janez Škerbinec v Predvoru, Uranič Juri v Preserji.

— Od 25. do 29. preteč. m. so bila spravevanja v nunski deklinški in v glavni deški šoli pri sv. Jakobu. V obeh teh šolah je bilo vse dneve mnogo poslušavcev iz višjih in nižjih stanov, kar je veselo znamenje, da se te dve šoli ljudem vedno bolj priljubljuje. V vadnici pri c. k. šoli za učitelje pa bode zadnje spravevanje 3. t. m., in potem je dokončano šolsko leto, ktero nam bode v marsikakem oziru dobro ostalo v spominu. —

— Ravno kar je prišel na svetlo naj novejši imenik (Katalog) vseh šolskih knjig, ki se dobivajo v c. k. zalogi na Dunaju. V tem imeniku so zaznamovane te le slovenske knjige: Mali katekizem za prvošolce (8 kr.), Kerščanski katoliški nauk, okrajšan spisek iz velikega katekizma v prašanjih in odgovorih za kat. ljudske šole (7 kr.), Kerščanski nauk v vprašanjih in odgovorih za četrti razred začetnih šol (32 kr.), Veliki katekizem za kat. ljudske šole (33 kr.), Sveti listi, berila in evangelijski za nedelje in praznike celega leta in vse dni sv. posta (52 kr.), Zgodbe sv. pisma stare in nove zaveze s 112 podobšinami in 1 zemljevidom (43 kr.); Abecednik za slovenske šole na Kranjskem (14 kr.), Pervo berilo za slovenske šole (14 kr.), s pesemsko prilogo (27 kr.), Drugo berilo za slovenske šole (36 kr.), s pesemsko prilogo (47 kr.), Malo berilo za slovenske šole (27 kr.), Veliko berilo in pogovorilo za slovenske šole (34 kr.), Abecednik za slovensko-nemške šole (18 kr.), Malo berilo za slovensko-nemške šole (35 kr.), Veliko berilo za slovensko-nemške šole (65 kr.), Malo berilo za slovenske ljudske šole (27 kr.), Perva nemška slovnica za slovenske ljudske šole (28 kr.), Druga nemška slovnica za slovenske šole (se ravno tiska), Praktična slovensko-nemška gramatika (34 kr.), Računica za slovenske šole (25 kr.), Tablica zlogovanja (Wandfibel, se ravno nova tiska), Ponovilo potrebnih naukov za nedeljske šole na kmetih. I. Del (28 kr.), Drugi del (25 kr.), Tretji del (28 kr.). Vse te knjige se dobivajo pri posamnih prodajalcih pa tudi naravnost pri c. k. zalogi (k. k. Schulbücher-Verlag) na Dunaju.

— Učiteljske službe v šolah za učitelje so razpisane na Češkem, na Spodnjem in Gornjem Avstrijskem, na Marskem, Tirolskem, Štajerskem, Šleskem, Koroškem, Salcburgskem, Voralbergskem in v Terstu. Ravnatelji v teh šolah bodo imeli 1200 do 1800 gold., glavni učitelji 1000 do 1200 gold. letne plače. Zraven tega bodo imeli do 20. leta vsakih pet let 100 gold. poboljška. Na Dunaju in v Terstu bodo dobivali ravnatelji in glavni učitelji tudi po 300 in 150 gold. za stanovanje.

— Mariborski učitelji so deželnemu zboru dali prošnjo, da naj se učitelji ločijo v dve versti — v mestne in ljudske učitelje. Učitelji na deželi naj dobivajo 400 gold., podučitelji 300 gold., mestni učitelji pa 600 gold., podučitelji pa 400 gold. letne plače; zraven tega naj se učiteljem v mestu daje 150 gold., podučiteljem pa 100 gold. za stanovanje. Vsi učitelji pa naj dobivajo vsakih pet let 50 gold. poboljška.

— Na Goriškem so 11. preteč. m. volili učitelji goriškega okraja iz med sebe svojega zastopnika; izvoljen je učitelj Št. Andreški, g. **Jožef Komavec**.

— Po ukazu ministra za šolstvo sme okrajni šolski oglednik šole za učitelje in vadnice (Uebungsschulen) le takrat ogledavati, kedar bi ga deželna šolska gosposka za to odločila.

— Oddelkini ministerijalni svetovalec **Aljosi Herrmann** je šel 22. pr. m. šole ogledovat, in pride tudi v Ljubljano; potem gre v Rogatec (Rohitsch), in se verne 21. avg. zopet na Dunaj.

— Na Dunaju vedno bolj manjka učiteljev, in tu pa tam so deške šole prevzele že učiteljice. Neki dunajski burkar pravi, da če hočejo učiteljice v šolah imeti, morajo te živeti kot device, če ne, bode se jim zopet za namestnike hudo godilo, kedar bodo te ženske na potu v Rim.

— **Slovenska slovnica za pervence** (spisal **A. Praprotnik**) je že natisnjena, in se bode kmali dobivala v g. Milicevi tiskarnici in tudi pri pisatelju. Mislimo, da bode ta nova šolska slovnica po volji učiteljem in učencem in vsem, ki se hočejo na prvi podlagi in djansko učiti slovenskega jezika. Prihodnjič več o tej praktični šolski knjižici.

Listnica. Družnikom učiteljskega društva na Kranjskem in vsem, ki poprašujejo o tretjem splošnem zboru avstrijskih učiteljev v Gradcu (31. t. m. in 1. in 3. sept. t. l.): Ker je opravnemu odboru tega zbora ljubše, da se učitelji skupno zglašajo, naročamo vsem, ki hočejo iz Kranjskega iti v ta zbor, da naj se zato zadnji čas do **10 t. m.** oglasé pri odboru učiteljskega društva (pri **A. Praprotniku**) v Ljubljani.